

Drabczyńska, Iwona

"Pojednać się z Ziemią. W kręgu zagadnień humanizmu ekologicznego",
Włodzimierz Tyburski, Toruń 1993 :
[recenzja]

Studia Teologiczne 15, 373-375

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zapoznaniu się z ostatnią pracą S.K. Wiąckowskiego na pewno nie straci nic ze swojej dotychczasowej wiedzy. Jeśli natomiast jest człowiekiem o pewnej kulturze filozoficznej i stać go na chwilę refleksji nad przeczytaną lekturą zyskają na tym jego pacjenci i... środowisko.

Powyższa pozycja będzie też wspaniałą pożywką dla zainteresowanych niekonwencjonalnymi sposobami leczenia, medycyną naturalną Chin (akupunktura) czy Tybetu (Hata Joga). Autor nie wglębia się jednak w tematykę chińskich czy indyjskich zdobyczy wielowiekowych cywilizacji, bo nie jest to celem jego książki. Końcowe rozdziały „*Próby...*” są raczej udziałem implicite w dyskusji nad kulturą i modą New Age. Wiąckowski podaje radę jak wykorzystać dobrodziejstwa płynące z osiągnięć tysiącletnich kultur w zakresie diety i profilaktyki zdrowotnej bez popadania w bałwochwalcze uwielbienie dla nich czy bezrozumną akceptację wszystkiego, co nowe. Znajdujemy tu zatem odpowiedź jak zachowując rozsądek czerpać z różnych źródeł wiedzy w celu zachowania jak najlepszego zdrowia przez długie lata. Marzeniem autora jest stworzenie holistycznego systemu medycyny łączącej tradycję Wschodu i nowoczesną wiedzę Zachodu.

Człowiek nowej ery będzie zatem inteligentnie przeplatał najnowsze osiągnięcia w dziedzinie medycyny (gastrologia) z tradycyjnymi modelami leczenia naturalnego, a jeśli tak - będzie człowiekiem zdrowym.

Ostrożne sformułowanie tytułu „*Próba...*” to chyba zbyt skromne określenie dla książki jaką jest już piąty z kolei element serii tworzonej przez Wiąckowskiego. Jest to (sądząc po ilości zawartych wiadomości i ich miarodajnym charakterze) poważne dziełko, które wybija się doskonale wśród zamerykanizowanych masówek, które rozwiązują jedynie pseudoproblemy żywieniowe. „*Próba...*” zjedna sobie na pewno czytelników wiarygodnością zawartych w niej informacji popartych badaniami i eksperymentami naukowymi.

Rozpatrzenie problemu jednej z podstawowych czynności życiowych człowieka - odżywianie się, z perspektywy ekologicznej było zatem świetnym pomysłem popartym nie mniej świetną realizacją.

Czytelnikom pozostaje jedynie czekać na kolejną pozycję serii.

Anna Ćwiek

Włodzimierz Tyburski, *Pojednać się z Ziemią. W kręgu zagadnień humanizmu ekologicznego*, IPIR Toruń 1993, ss. 115.

Człowiek u schyłku XX stulecia może poszczycić się wieloma osiągnięciami z zakresu nauki i techniki. Dziś potrafimy panować nad przestrzeniami powietrznymi i lądowymi, a dzięki sukcesom medycyny przedłużeniu uległo życie ludzkie. Wydawać by się mogło, że w obliczu tych imponujących osiągnięć cywilizacyjnych życie człowieka stało się bardziej szczęśliwe, bezpieczne, łatwiejsze. Niestety, w momencie gdy człowiek tworzy dobra materialne, techniczne i wartości naukowe, dokonywała się postępująca degradacja i niszczenie otaczającego go środowiska naturalnego. Świat współczesny stanął przed nowym wyzwaniem, którym jest powstrzymanie narastającego skażenia środowiska i tym samym zapobieganie klęsce ekologicznej.

Książka Władysława Tyburskiego pt.: *Pojednać się z Ziemią* jest pewnego rodzaju apelem adresowanym do wszystkich ludzi, o konieczności obrony i ochrony otaczającego nas świata, gdyż coraz częściej, wielkim skupiskom ludzkim przychodziłoby być w środowisku o zanieczyszczonym powietrzu, wodzie i glebie. Autor tej publikacji mocno akcentuje potrzebę integracji wysiłków wszystkich społeczeństw oraz potrzebę poszukiwania różnych sposobów zahamowania niekorzystnych procesów i naprawy tego, co zostało skażone i zdewastowane. Dlatego też zdaniem Włodzimierza Tyburskiego niezbędny jest aktywny wysiłek wielu dyscyplin naukowych (przyrodniczych, ekonomicznych, prawnych), ludzi reprezentujących odmienne dziedziny i zainteresowania, ale zjednoczonych wspólną ideą: walki o powstrzymanie wyniszczenia środowiska przyrodniczego człowieka.

Książka pt.: *Pojednać się z Ziemią* przypisuje naukom humanistycznym niezwykle ogromną rolę w spełnieniu tej wielkiej misji. Dyscypliny te, zdaniem autora książki, dysponują dużymi możliwościami w zakresie kształtowania świadomości, kreowania postaw i zachowań proekologicznych. Ten humanistyczny kierunek ochrony środowiska nosi miano humanizmu ekologicznego. Jego ważnym składnikiem jest myśl filozoficzna i etyczna wraz z innymi dyscyplinami humanistycznymi: ekopedagogiką, ekopsychologią, teologią moralną oraz elementami sozologii

W *Pojednać się z Ziemią* odnajdujemy rozdziały dotyczące: stref zagrożenia przyrody, stosunku człowieka do przyrody, etyki ekologicznej, a także świadomości i edukacji ekologicznej.

W pierwszej części książki autor zamieszcza informacje, na temat wszystkich skażonych sfer środowiska. Są nimi zarówno woda, powietrze, gleba, jak i lasy. Dostarczenie społeczeństwu systematycznych, prawidłowych danych o stanie środowiska należy do bardzo ważnych zadań. Przede wszystkim dostęp do wiarygodnych informacji powinni posiadać politycy, organizatorzy różnych form życia społecznego, menadżerowie itd., którzy mają ogromny wpływ na ochronę otaczającego nas środowiska przyrodniczego.

Na łamach tej książki możemy znaleźć również wiadomości na temat stosunku człowieka do przyrody. Rozważania na temat relacji człowiek a przyroda doprowadzają autora książki do pewnej refleksji. Mianowicie człowiek musi sobie uświadomić, iż stanowi integralną część przyrody, a warunkiem przeżycia człowieka jest odbudowanie zniszczonej harmonii między nim a środowiskiem przyrodniczym, ponieważ cała rzeczywistość wraz z istniejącym w niej człowiekiem jest współzależna egzystencjalnie i funkcjonalnie.

Włodzimierz Tyburski w swojej książce porusza także zagadnienie etyki ekologicznej. Według niego podstawą etyki ekologicznej jest teza, że istoty mają prawo do życia i jego ochrony. Głównym celem etyki ekologicznej jest obrona świata przyrodniczego przed destrukcyjnym działaniem ludzi. Za najważniejsze wartości etyki ekologicznej uznaje on: cześć dla życia, współczucie, solidarność oraz odpowiedzialność. W epoce narastającego zagrożenia ludzkości i całej ekosfery konieczna jest świadomość moralnych powinności człowieka wobec przyrody i urzeczywistnienie jej w działaniach społecznych, politycznych i gospodarczych. Nie sposób nie wspomnieć o zawartym w książce problemie świadomości i edukacji ekologicznej jest nie tylko wyposażenie ludzi w wiedzę ekologiczną, ale także kształtowanie postawy proekologicznej. Podstawową cechą postawy proekologicznej jest rozwinięte poczucie

więzi z otaczającym światem, przyrodą, gotowość do jej ochrony i obrony. Szkolna edukacja nie powinna ograniczać się tylko do przedmiotu biologii czy ekologii. Zdaniem Włodzimierza Tyburskiego prawie wszystkie przedmioty przyrodnicze, a nawet humanistyczne mogą i powinny uczyć myślenia ekologicznego, wrażliwości i postawy ekologicznej. Człowiek powinien poczuć się członkiem wszechświata i poczuć ciężar oraz odpowiedzialność za to co się w nim dzieje.

Książka *Pojednać się z Ziemią* stanowi nie tylko zbiór informacji na temat zagrożonych stref środowiska, stosunku człowieka do otaczającej go przyrody, etyki ekologicznej i świadomości ekologicznej człowieka. *Pojednać się z Ziemią* to nie tylko interesująca lektura ze względu na zawartą treść, ale także książka niosąca ważne przesłanie: konieczność ochrony i obrony środowiska przyrodniczego, którego wszyscy jesteśmy integralną częścią. Książka ta dostarcza wielu cennych informacji z zakresu ekologii, humanizmu ekologicznego, a jednocześnie skłania do refleksji nad otaczającym nas światem, nad miejscem człowieka we wszechświecie.

Iwona Drabczyńska

Vitus D. Dröscher, *Reguła Przetrwania*, IW, Warszawa 1996.

Virtus D. Dröscher to publicysta i literat. Urodził się w 1925 r. W Lipsku. Studiował zoologię, psychologię i elektronikę w Hanowerze, nie mniej jednak doskonale orientuje się w dziedzinie etologii. Od 1959 roku zajmuje się popularyzacją nauki o zachowaniu się istot żywych oraz fizjologii zmysłów. W Polsce jak dotąd ukazało się pięć pozycji tego autora.

Reguła przetrwania jest książką wydaną przez Państwowy Instytut Wydawniczy w Warszawie w 1996 r. Tytuł oryginalny *Überlebensformel. Wie Tiere Umweltgefahren meistern*. Tekst z niemieckiego przełożyła Anna Danuta Tuszyńska. *Reguła przetrwania* mówi nam o tym jak zwierzęta przez wrodzone i wyuczone sposoby zachowania się przewyżniają zagrożenia i niebezpieczeństwa ze strony środowiska. Książka ta jest napisana bardzo przystępnym językiem, który łatwo trafia do czytelnika, z drugiej zaś strony autor powołuje się na znanych i cenionych naukowców, ich badania i pracę. Dröscher potrafił w jednej pozycji połączyć fakty naukowe oraz pasję z jaką podchodzi do środowiska, zwierząt i ludzi.

Książka składa się z trzech części. W pierwszej z nich pod tytułem *Triki zapewniające żywotność fizyczną* autor ukazuje nam jak zwierzęta radzą sobie np.: w sytuacjach stresowych i jak odwracają go na swoją korzyść. Autor powołuje się na badania m.in.: prof. Dietricha von Holsta z Monachium, prof. Otto von Frischa, czy Jary M. Weissa. Przedstawia różne podłoża stresu: strach przed wrogiem, przed utratą matki, żony, w skutek bólu rozłąki czy zagęszczenia. Przytacza badania na myszach, pszczołach miodnych, szczurach lub podaje fakty z życia m.in.: wiewiórczaków i lemingów. Ukazuje nam jak stres potrafi ogłupić, sparaliżować, a nawet doprowadzić do śmierci. Dalej możemy przeczytać o żywotności różnych zwierząt, i tak dowiadujemy się, że istnieją pewne gatunki, które mogą żyć „wielokrotnie” (pstrąg tęczowy). Inne zaś umierają zaraz po wydaniu na świat potomstwa (ośmiornica - u której wykryto gruczoł „umierania”). Podano wiele przykładów tego jak zwierzęta